

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

62. ÉVFOLYAM

1996. JÚNIUS

No. 3 (298), Vol. 62, June 1996, USPS 178560

3. SZÁM

A LÉLEK NYELVE

Olvasd: Cselekedetek 2:1-4

A Biblia legnagyobb eseményei mind meszerőleg hatnak ránk.

Jézus születésénél angyalok jelennek meg. Az Isten kiáltja bele az ő ajkukkal az evangéliumot a világba, hogy megszületett a Megváltó, és Benne megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden hívő számára.

Jézus egész földi működése olyan, mint meszerő rohanó tájkép, melynek szépségeiben és változatos fordulataiban megfürdik a lelkünk.

Jézus szenvedésének története a legmegröbb tragédia, amely valaha lejátszódott ezen a földön.

A húsvéti szent diadal képe pedig olyan, mint mikor zivatarfelhők öléből hirtelen fényes sugárözön tör elő és mosolygó derűt önt a világ ábrázatára.

És minden esemény, minden történés új, nagy áldások szülője. Jézus születéséből ajándékul kaptuk a Megváltót. Életéből kibontakozott az örök evangélium. Szünetéből és keresztalálából az engesztelés. Feltámadásából az örökkévaló élet.

A pünkösti Lélek leszállásából pedig kibontakozik a Krisztus anyaszentegyháza. És ez a történelmi valóság igazolja a Szentlélek kitöltése "meséjét". A meséből valósággá jegecesült esemény titka és magyarázata pedig ebben az egyszerű megállapításban áll előttünk: *Valamennyien megteltek Szentlélekkel és kezdtek szólni más nyelveken.* És pünkösd azt hirdeti nekünk, hogy a Lélek nyelve a világalakítások titka és eszköze.

Mit cselekedtek az Úr apostolai? Mivel győzték meg az embereket, hogy Krisztusban megjelent az Isten üdvözítő kegyelme? Mivel hódították meg Krisztus számára a hitetlen világot? Fegyverük nem volt, hadat nem jártak, élethez el nem tiportak, mások fölé trónszéket nem raktak. Szegények voltak és szegények maradtak, és mégis hódító hatalommá váltak. Csak azért, mert *más nyelve* beszéltek, mint a többi ember. Nem a test nyelvén, amely hiábavalóságokon koptatja erejét, hanem a Lélek nyelvén, amely a lélek látásait és a szív érzéseit tárja a világ elé.

Más nyelve beszéltek, mint a világ szerint való bölcsék. Nem tetszetős okoskodást, nem színes szavak özönét, nem hímes beszédet szólt a nyelvük, ha megnyitották az ajkukat, hanem örökkévaló igazságokat, megtartó hitet, erősítő vigasztalásokat, boldogító reménységeket.

Más nyelve beszéltek, mint a világ hatalmasai. Nem a másokat megalázó kényszerítés nyelvén, hanem a mindenkit felemelő szeretet nyelvén. Nem azon a nyelven, amely a megszégyenítés pírjának tüzevel égeti le az emberek arcáról az öntudat méltóságát, hanem azon a nyelven, amely mint a tavaszi napugár, új életet és ragyogást ébreszt a szemekben.

Más nyelve, mint a jólétben úszók, akik javaik egy-egy morzsáját vetik oda az inséges testvérnek alamizsnául. Ők ellenben az eget nyitották meg az emberek lelkének és a mennyország kincseihez vezető ösvényre igazították az Istent kereső hívek táborát.

És a *más nyelve* beszélő apostolok munkája nyomán átalakult az emberiség gondolkozása. Még az Isten szolgálói is másképpen beszéltek mint azelőtt. Mert a Lélek nyelve átalakítja az ember lelkét, nyelvét, világát egyaránt.

A Lélek nyelvének ezt az átalakító hatalmát látjuk a reformációban. Miért lett Luther, az egyszerű, szegényes barát hatalmasabb a pápánál, a császárnál, az országok fejedelméinél, a nagy német birodalom összes rendjénél? Miért tudta ez az egyetlen ember legyőzni az ellenfeleket, a támadók rettenetes seregét? Csak azért, mert *más nyelve*ken beszélt. A léleknek és a hitnek, az alázatos lemondásnak, és a felemelő meggyőződésnek a nyelvén. Olyan nyelveken, amelyeket Istenhez vágyó álmainak meghitt óráin szokott beszélni az üdvössége felett aggodó, bűnbánó emberi lélek. Az embereké helyett az Istennek a nyelvén.

De tekintünk a világ lelki nagyságaira. Az igazi nagyok mind *más nyelve* beszélnek, mint embertársaik. Olyan nyelveken, amelyeket még nem beszéltek, de mindnyájan várnak és megértenek. Akik alkotnak, akik vezetnek, akik új irányt mutatnak, akik tudományban, művészetben, emberbaráti alkotásokban új utakat törnek, azok mind a Lélek nyelvén beszélnek. Az emberiség nagyjai nem a test nyelvén beszéltek. A Lélek nyelve a teremtő erő, a vezérlő fény, a világító sugár. A Lélek nyelve a világalakítások titka és eszköze.

Figyeljük csak meg, milyen más a Lélek beszéde, mint a testé. Ennek nyomán támad a baj, a keserűség, a visszavonás, a bűnbeesés, amannak nyomán kel életre minden öröm és minden szépség.

Ma rettenetes nyelven beszélnek az emberek. Nézzük csak meg a napilapok nyelvét:

Csupa kicsinyesség, hivalkodás, önhittség, bujtogatás, és lélekméltelyezés árad ki belőle. Mintha nem történnék ebben a zavaros társadalomban semmi más, csak család, gyilkosság, ravasz fondorkodás, alacsony önzés!

Nézzük meg a társasélet nyelvét: Olyan a tárgya is, a formája is, amelyet nekünk még csak lefestenünk sem szabad. Mintha nem is volna a mai társasélet népe mind az Isten gyermeke és Krisztus megváltottja! S nézzük a "szépirodalom" nyelvét: Mindennek, csak szépnek nem lehet azt mondanunk.

De nézzük meg a világ hatalmasainak a nyelvét: Merő képmutatás, önzés, gyűlölködés húzódik meg az ámitó szavakban. Ágyúk nyelvvel akarnak békét diktálni és elfelejtik, hogy csak a szeretet nyelvén lehet háborgó lelkeket lecsendesíteni. Ez mind a testnek a nyelve.

Ellenben nézzétek meg az édesanyák beszédét, mennyi jóság, mennyi szeretet, milyen melegség árad ki belőle! Nézzétek meg a boldogságban úszó szíveknek a beszédét, mikor még nincs semmi szava a testnek, mikor még *más nyelveken* tud két lélek egymással beszélni; mennyi öröm és mennyi kedvesség lakik akkor egyetlen rövid kis szóban! Figyeljétek meg a barátság beszédét, melyet érdek és önzés árnyéka még nem ért, mennyi hűség és milyen ragaszkodás ömlik rajta végig!

Mikor a kisgyermek a föléje hajló felnőt szeméből érzi magára sugározni a szerető lélek hangtalan beszédét és felmosolyog, akként láthatjuk megvalósulni a pünkösti Lélek leszállásáról szóló kedves híradást. Akkor értjük meg, miért tudta az apostolokat hallgató egész sokaság, hogy miről beszéltek az apostolok.

Ó, mennyire szeretnénk, ha fölöttünk is megnyílnék az égbolt és kettős tüzes nyelvek formájában leszállna e világra az Isten Szentleke és megtanítaná az embereket *más nyelveken* beszélni. Pedig szól hozzánk az evangélium és onnét árad reánk, felénk az Isten Szentleke az igéből. Ezt hallgassuk és tanuljunk meg az Istenige nyelvén, a Lélek nyelvén beszélni. *Teljünk meg mindnyájan Szentlélekkel.* Mert nem a tudomány, nem a kultúra, nem a bölcsesség tanítja meg az embert és az emberiséget *más nyelveken* beszélni, hanem az Isten Leke. Míg a test beszéde hangzik csak az ajkáról, addig sem bennünk, sem körülöttünk nem lesz új világ. A világokat teremtő és formáló hatalom csak az Isten lelke egyedül.

Ezt kérjük ma is az áldások örök szent Istenétől! Ámen.

— D. Raffay Sándor ev. püspök

(In: "Amit az Úr üzen")

Jubileumi gondolatok

Az egyház, a gyülekezet kérdése különösen pünkösöd táján nyer rendkívüli hangsúlyt. Mégpedig azért meri e világ sokféle és sokoldalú hatása közepette lesz szükségessé, hogy a keresztény ember a maga küzdelmeivel egyetemben megtalálja a feleletet.

A missziói paranccsal a világra küldött tanítványoknak még várniuk kellett, mielőtt ennek a küldetésnek eleget tehettek volna. A Szentlélek megszentelő jelenléte az, amely megragadja az emberi lelket és szívet nemcsak egyénileg, hanem — ahogy erről énekelünk is — közösségre is. Az első pünkösöd nyomán azt találjuk, hogy a tanítványok, a hívek, rendszeresen összegyülekeztek az ige, a szentségek, az imádság, s a szeretetszolgálat közösségében. Azóta is csakis ez egy-egy gyülekezet alapszerkezete. Az ilyen közösségek belső és külső rendje van, hogy együttműködjenek a többi gyülekezettel, s hogy a nem-egyházi társadalomban is megállják a helyét.

* * *

Az Ágostai Hitvallás csodás egyszerűséggel fogalmazza meg, hogy mi is az egyház. Történelemből emlékezünk, hogy a XVI. században az egyházi szervezet és élet milyen problémáival kellett szembenéznie a megújulást szorgalmazó mozgalomnak. A mi alapvető hitvallási iratunk tehát kimondta, hogy egyház, gyülekezet ott van, ahol az evangéliumot tisztán hirdetik és a szentségeket Krisztus rendelése szerint szolgáltatják ki. De egyéb cikkei ennek az iratnak arról is gondoskodtak, hogy ilyen egyszerű meghatározással senki se kísértessen az akkor másfélvezredes egyház hagyományos rendjének a megzavarására.

* * *

Ekként minden gyülekezet a Krisztus rendelése szerint hirdetett ige és azonképpen nyújtott szentségek egyháza. A XX. század végén is. Ez a mi hitvallásunk. S ezért keletkeztek itt Amerikában ennek a századnak az idején kezdetétől fogva — magunkat tekintve — magyar evangélikus gyülekezetek, köztük 60 évvel ezelőtt a Nyugatclevelandi Magyar Evangélikus Egyház is. A Szentlélek erre munkálta, indította a szíveket, lelkeket. A missziós feladatot vállalni kellett azokban a körülményekben, amelyeket az élet sokféle tényezője teremtett meg, sokszor szenvedések, futások, világégek folytán. Nagyszerű misszió ez: evangélikus és magyar; mindkettő az ige és a szentségek mércéje alatt. Ebben élt eddig és ebben kell élnie ezután is a gyülekezetnek. Még akkor is, ha megcsappant a létszáma és az "ereje". Csak azért imádkozunk, hogy a Szentlélek formálhassa a hiveket, mint akik Lélek szerint élve Lélekben is járnak — haladva újabb földi jubileumok és azokon túl az örök jubileum felé.

* * *

A gyülekezeteiben ugyancsak leszűkült, de szórvány-szolgálatában lényegesen kibővült Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia "Kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól, és az Úr Jézus Krisztustól"-áldással köszönti a jubiláló gyülekezetet.

—Bernhardt Béla főesperes

Evangelical Lutheran Church in America Northeastern Ohio Synod

282 West Bowery Street, Third Floor
Akron, Ohio 44307-2598

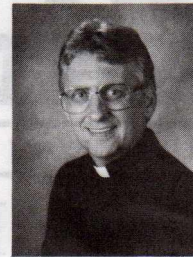
330-253-1500
FAX 330-253-2199

Office of the Bishop

April 4, 1996

To the People of God at West Side Hungarian Lutheran Church,

Greetings in the name of the crucified and risen Lord, Jesus Christ!

It is with great joy and on behalf of the two hundred sixteen other congregations of the Northeastern Ohio Synod of the Evangelical Lutheran Church in America that I greet you and send warmest congratulations on the occasion of the sixtieth anniversary of the congregation. In 1936, God called into being the people of God to minister to Hungarian speaking Lutherans. God also placed you in a community to be a sign and light to the world around you in Jesus' name.

Being a sign of the presence of the risen and living Lord continues to be the call to the church. Be assured that you are in my prayers and thoughts as you celebrate and that we stand ready to be your partners in the precious ministry of the Gospel of Jesus Christ. I look forward to being with you on May 19 for the observance of this important event.

In Christ,

Marcus J. Miller
Bishop

100 x \$100 = SZÁZSZORSZÉP

Tíz éve volt utoljára, hogy az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia az *Erős Vár* olvasóhoz fordult szíves és bőkezű adományokért pénzállományának feltöltésére.

Most megint hasonló helyzetbe került az AMEK: tartalékai fogyóban vannak, s azt a leszűkült missziót is alig képes ellátni, ami még szolgálatát igényli. Különösebb gondunk az *Erős Vár* megjelenésének a biztosítása, a magyar evangélikus ügyek képviselése és szemellett való tartása országos vonatkozásban, szórványgondozás (telefonon és levélben), hazai kapcsolatok ápolása, teológiai ösztöndíjak "felkutatása" és hasznosítása, adományok közvetítése, s egyéb más alkalmi szolgálat.

A kérés tehát az, hogy mindezekhez állhasson anyagi keret rendelkezésre. Vagyis kérem az *Erős Vár* olvasóit, hogy ezúttal az **Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia** javára szíveskedjenek adakozni, kisebb-nagyobb adományokkal. Aki megengedheti magának, azt kérem, szíveskedjék \$100-t beküldeni, hogy minél hamarabb elérjük a "kampány" célösszegét, a \$10,000-t, ha akad még nyolcvankilenc ilyen nemes adakozó — gondolom és remélem, akad...

Minden adományt az *Erős Vár*-ban folyamatosan nyugtázzunk; aki úgy jelzi, annak az adományát emlékadományként. Minthogy az adományok az adóalapból levonhatók, szíveskedjenek csekket, pénzesutalványt a következőképpen kiállítani és küldeni:

(Az USA-ból és külföldről) **Hungarian Conference—ELCA, 9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102-1229.** A "memo" vonalra írjanak ennyit: AMEK.

(Kanadából) **Hungarian Lutheran Church, 40 Shady Lane Cres., Thornhill, ON L3T 3W7.** a "memo" vonalra szintén írjanak ennyit: AMEK.

Szíves figyelembe még: Ilyen adományok függetlenek minden mástól, vagyis ezek nem számítanak előfizetésnek, felülfizetésnek, hátralékos előfizetések kiegyenlítésének, vagy akár AMEK tagsági díjnak; egyszerűen és egyenesen az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia szolgálatát támogatásukat biztosítják.

Az AMEK léte és munkája Istentől ihletett hivatás, ezért az Ő nevében szól a kérés az adakozásra, hiszen az Igéből olvassuk: "A jókedvű adakozót szereti az Isten" (2Kor 9:6-7).

Minden eddigvett adományért, s a jövőbeniekért előre is, hálás szívvel mondok köszönetet.

* * *

\$100: özv. dr. v. Hefty Lászlóné férje, Nt. dr. v. Hefty László emlékére (Buenos Aires Arg.).
Eddig összesen: \$1,160.00.

—Bernhardt Béla, főesperes
az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia elnöke

ÚT A JUBILEUMHOZ

A Nyugatclevelandi Magyar Evangélikus Egyház 60 éves jubileumához vezető út kezdetét — csakúgy, mint valamennyi egykor létező magyar evangélikus gyülekezethez vezetőt — nemcsak egyszerűen a múlt század végi bevándorlások körül kell kutatni, hanem sokkal korábban, talán több mint három évszázaddal előbb.

A többi nemzetiségek között — ilyenek a németek és a skandinávok — a magyar evangélikusoknak is megvan a jelentős helyük az amerikai történelemben. A Trexler Sámuel-díjas néhai Nt. Papp János László ev. lelkész kutatásai szerint a legelső evangélikus lelkész, aki amerikai földre lépett, magyar volt, a felvidéki születésű **Tisztelendő és tudós Fabricius Jakab** személyében. Fabricius feltehetően a harmincéves háború (1618—1648) következtében került Amerikába. Igaz, nem magyar, hanem holland evangélikus gyülekezetet szervezett a Hudson-folyó mentén, New Amsterdamtól (New Yorktól) Albanyig. 1693-ban halt meg philadelphiai lelkészként.

Innen persze nagyot kell lépni, hogy Clevelandban találjuk magunkat, ahol a századforduló után nemsokkal, 1906-ban megalakult az

Első Magyar Evangélikus Egyház, **Nt. Ruzsa István** szervező munkája nyomán. Ő lett kezdeményezője több más magyar evangélikus gyülekezetnek is... 1920 táján, majd a huszas évek második felében, és még 1935-ben időnként Cleveland nyugati oldalán is tartott Isteniszteletet az ideleptült magyar evangélikusoknak. 1934-től **Nt. Leffler Andor**, a "keleti" Első Egyház lelkésze

gondozta folyamatosan a "nyugati" magyar evangélikusokat, akiket e beszolgáló lelkészek gyülekezet alapítására bízottak.

ÍGY KEZDŐDÖTT

Leffler Andor hívta össze a "nyugati" híveket 1936. február 2-ára. Ezen az összejövetelen, rövid Istenisztelet után, melyen a testvérek a "Ne csüggedj el, kicsiny sereg" kezdetű éneket énekeltek, gyülekezet alakításról tartottak megbeszélést. Az egykori szemtanúk szerint tizennyolcan vettek részt. Megállapodtak abban, hogy minden vasárnap összejönnek Isteniszteletre reggel 8 órára a *West Side Evangelical and Reformed Church* nevű német gyülekezet iskolatermében. Abban is megegyeztek, hogy újabb összejövetelt tartanak a felvetett tárgyban három nappal később, február 5-én.

Erről a gyűlésről már hivatalos jegyzőkönyv készült — ez a legelső jegyzőkönyv —, mely kellelőleg tanúskodik a kezdet nehézségeiről, a megfeszített munkáról, s a hívek szent felbuzdulásáról. Csak néhány mondatot idézünk:

"A gyűlés először kimondja a *West Side-i Ágostai Hitvallású Magyar Evangélikus Egyház* megalakulását. (...) Ezen a gyűlésen jelen voltak a következők: Tiszteltes Leffler Andor, az East oldali lelképásztor, Márton János és neje, id. Szakács Sándor és neje, ifj. Szakács Sándor, Czabán Mártonné, Czabán Ilonka, Weiss Ernő és neje, Mrs. Bercsényi és Mrs. Rituper. A West oldalról tehát 11 alapító tag. (...) A munka megkezdődött, a magvetők hintik a magot a jó földre, most már csak kérjük az Istent, hogy adjon áldást munkájukra."

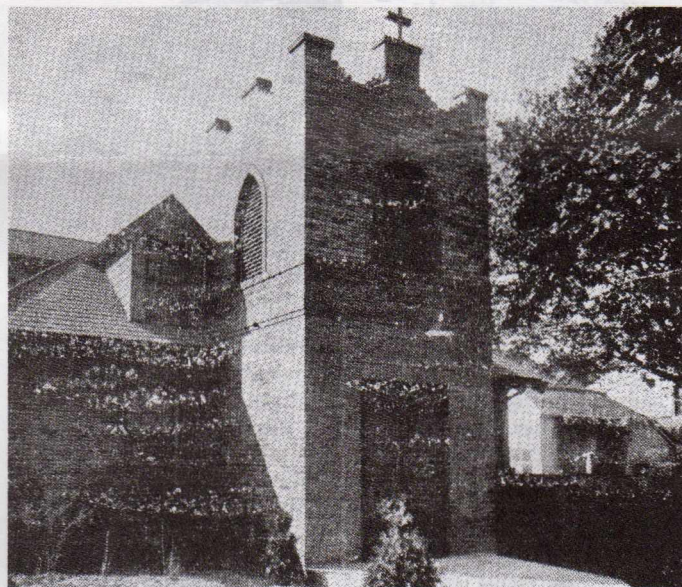
1936. február 8-án már a harmadik gyűlést tartották, melyen ismét Leffler Andor elnökölt. A jegyzőkönyvben bejegyzés van adakozásokról; pl., utólagosan beírva, február 9-én a perselypénz \$2.27 volt. Egyébként a februári teljes bevétel \$51.89-t tett ki, amelyből a lelkésznek állandó utiköltséget akartak megszavazni, de Leffler Andor nem fogadta el, csak 2 dollárt, azt is azért, hogy "ne érezzék magukat megsértve".

Az Isteniszteleteket vasárnapról vasárnapra megtartották az említett német egyház vendégeként, a hívek azonban egyre merészebben álmodtak és beszéltek "saját templom" tervéről. Házzal házra járva szedték össze a híveket, gyermekeket, és az adományokat, vagyis egész lelkükkel és nagy felelősségérzetükkel végezték az egyház szervező munkáját. Akkor már azt is látták, hogy Leffler Andor — akinek az eastsidei egyház vezetése elég gondot adott —, nem bírja elvégezni sokáig a westsidei alakuló egyház egyre nagyobbodó munkáját, s úgy látták

jónak, hogy minél előbb saját lelkészt kapjanak, akinek a vezetésével önállóulhatnak és templomot építhetnek.

Ebben az ügyben külön kéréssel fordultak az *Ohio Synod* (egyházkerület) elnökéhez, aki megígérte, hogy amíg meg nem erősödik az alakuló egyház, addig a lelkészi fizetés nagyobbik részét az egyházkerület adná.

1937. március 26-tól, nagypéntektől szeptember elejéig ideiglenesen **Nt. Korntheuer József lelkész** szolgált, utána 7 hónapig ismét Leffler Andor. Időközben a gyülekezet Magyarországról meghívta **Nt. Brachna Gábor** makói lelkészt, akit 1938. március 21-én iktattak be lelkészi állásába.

Az első templom a W. 28 és Carroll sarkán

Ettől kezdve a saját templom és önálló gyülekezet álmát a hívek már lelkészüket vezetése alatt kezdték megvalósítani, s végül is a *John Carroll* Egyetemtől a bankra maradt diákokthoz s annak tornatermét vették meg néhány ezer dollárért a W. 28 és Carroll sarkán, lelkészlak és templom céljára. A megvételre, átalakításra, berendezésre azonban sok pénz kellett.

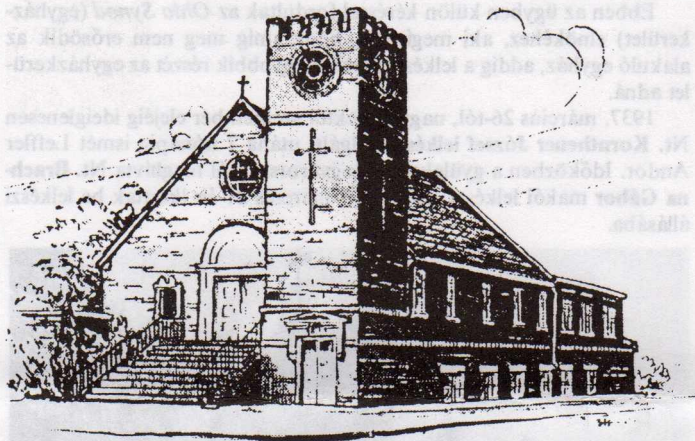
De a presbitérium, az Oltáregylet, s a hívek lelkészüket vezetésével és Leffler Andornak és feleségének állandó támogatásával csodát vittek végbe, melyre az Egyházkerület tette reá a koronát 1000 dolláros adományával. Végül elérkezett Isten népének nagy napja, a "saját templom és parókia" felszentelésének az ünnepe 1938. október 23-án.

Brachna Gábor lelkész az egyház 5 éves jubileumi emlékkönyvében (1941) a gyülekezet fejlődését a következő adatokkal méri fel: 1936. február 5-én alakult meg a gyülekezet 11 lélekkel — 1937. április 21-én megalakult az Oltáregylet — december 14-én állami bejegyzésért (Charter) folyomottak — 1938-ban a gyülekezet 80 családra szaporodott — 1940 végén már 125 család van feljegyezve az egyház tagjainak sorában.

A MÁSODIK TEMPLOM

Néhány évvel az első templom felavatása után már kitént, hogy a környék egyre inkább alkalmatlanná vált egyházi központ fenntartására. Sok tervezgetés és vita után a gyülekezet 1946 tavaszán 22 ezer dollárért megvette a W. 98 és Denison sarkán egy *Christian Science* csoport félbemaradt templomalapzatát, teljesen kiépített alagsori nagyteremmel és mellékhelyiségekkel. Több mint három évig a nagyteremben tartották az Isteniszteleteket, de megindult a gyűjtés, kölcsönt is vettek, s 1950. március 19-én felszentelték jelenlegi szép templomukat. Az építkezés 43 ezer dollárba került. A gyülekezet olyan templomot kapott, mely "tele van meghitt családi melegséggel, ahol még idegen is mindjárt otthon érzi magát".

A templom egyik ékességét képezik a színes ablakok, melyek Jézus életét, üdvösségünk útját ábrázolják. A berendezés nagy részét a gyülekezet magával hozta a régi templomból. Így a harangot és a padokat, melyeket annakidején a Mt. Zion Egyház (Van Wert, Ohio) adott ajándékba. Átkerült az oltár, a szószék, és a keresztlő is. Ezermester elő-

A második templom a W. 98 és Denison sarkán

deink kezemunkája ma is Isten dicsőségét szolgálja. Ezeket Schusztér József tervezte és építette 1938-ban, Móri János, Nagy Sándor és Orbán János segédletével, több mint egy hónapi munkával.

A gyülekezet a II. világháború nehéz éveit is növekedett. Létszámán felül hozott áldozatot. A templom előterében lévő emléktábla 80 hadviselt és 3 hősi halott nevét tartalmazza.

1945-ben megkezdődtek a rendszeres angolnyelvű Istentiszteletek a második generációs fiatalok és a környék lakói számára.

Új lendületet és friss erőt hozott az egyházi munka fejlődéséhez az 1945-ös menekültek csoportja. Ők nagyjából 1947 és 1950 között érkeztek körünkbe. Igen értékes réteggel gyarapították a gyülekezetet, három lelkész is volt közöttük: Nt. Asbóth Gyula táb. alesperes, Nt. Bell (Belopotoczky) Lajos, és Nt. Egyed Aladár táb. főesperes, aki 20 éven át kiegészítő lelkészünk és orgonistánk volt. E csoport iskolázottságára jellemző, hogy egy időben mintegy 30, doktorátussal rendelkező tagot tartottunk nyilván.

1951-ben új orgonát vásárolt a gyülekezet, a ma is használatban lévő "Connsonata" gyártmányút, mely akkor 1677 dollárba került.

A gyülekezet történetéhez tartozik az a természeti katasztrófa, mely 1953. június 8-án sújtotta városunk nyugati részét. A tornádó egyházi épületeinkben is kárt okozott, ledöntötte a kéményt és egészében megemelte a templom tetejét, de az másnapra visszazökkent a helyére.

1955 végén Brachna Gábor lelkész lemondott, mert elfogadta a clevelandi Első Egyház hívását. Gyülekezetünk pedig meghívta Nt. Juhász Imre buffalói lelkészt, aki 1956. május 1-én kezdte meg szolgálatát.

ISKOLAÉPÜLET

Még Brachna Gábor eltávozása előtt megkezdődött az egyház társadalmi és nevelési (vasárnapi iskola) részlegének az építése. Utódjának lett gondjává a munka folytatása és befejezése. Az építkezés összköltsége mintegy 30 ezer dollárt tett ki, melyet a hívek lelkes adakozása és a Református Egyesület kölcsöne fedezett. Az ünnepélyes felavatás 1956. október 21-én történt meg, a gyülekezet 20 éves jubileuma alkalmával. E hézagpótló épület nemcsak a vasárnapi iskola céljait szolgálja; termet szívesen veszik igénybe összejövetelek számára különféle magyar közületek csakúgy, mint saját gyülekezetünk egyesületei.

Ezután jött a vérbefojtott 56-os magyar szabadságharc gyászos időszaka. Hónapokon keresztül lelkész és gyülekezet éjt nappá téve, fárad-

ságot nem kímélve nyitotta meg szívét a menekültek nagy tömege előtt. Kis egyházunk erejét meghaladó módon 108 magyar testvér fogadott be, gondozott, és helyezte el. Segítségükre voltunk angol nyelvoktatással is, melyet két presbiter, Hehs Ákos és Szepcsik György vezetett. Sajnos, sokan közülük nem tudtak beleilleszkedni a keresztyén gyülekezeti életbe. Azok viszont, akik megmaradtak, a háború utáni menekültekkel együtt, ma már szinte kizárólagosan képezik a gyülekezet magyar részét.

AZ ÚJ TORONY

Az évek során nyilvánvalóvá lett, hogy templomunk tornyát teljesen át kell alakítani, illetve újjáépíteni. A torony legfelső része ugyanis fából készült, melyet minden évben festeni kellett volna, hogy az időjárás viszontagságai között megmaradjon. Ezenkívül mind a négy oldalon nyitva volt, így a beáradó esővíz elkorhasztotta a harang talapatát és az azt alátámasztó tetőszerkezetet. El kellett távolítani a harangot, mielőtt lezuhant volna. Ez a harang azóta egy vidéki evangélikus gyülekezet temploma tornyából hivatgatja a híveket.

Nagy segítségünkre volt, hogy az egyik presbiterünk, az akkor már 90. évében járt Könyves Mihály építőmester vállalta az új torony megtervezését és kivitelezését. A munkáért nem kért semmit, ő maga dolgozott két fiával, valamint két egyháztagunkkal, Nagy Sándorral és Hubert Mihálllyal. Ilyen módon a toronyépítés mindössze 3166 dollárba került, feleannyiba sem, mintha a munkát kívülálló cégre bíztuk volna. Ezt az összeget a hívek adakozása szépen fedezte.

Az Oltáregylet és Angol Női Kör egy csoportja

Az Oltáregylet is, mint mindig, készen állt a segítségre, magukra vállalták a Schulmerich villanyharang teljes költségét, 1353 dollárt. Az új templomtorony és a harang felavatása 1960. október 2-án volt, a templomszentelés 10 éves jubileumával egybekötve. Az építkezések korszaka ezzel befejeződött, viszont folyamatosan szükséges az épületek belső és külső karbantartása. A templom és iskolaépület felbecsült értéke ma már jóval meghaladja a félmillió dollárt.

Időrendben itt kell megemlíteni, hogy korábban sikertelen kísérletek után — a clevelandi magyar egyházak között elsőként —, 1966. november 13-án megindult a vasárnapi iskola magyar tagozata. E munka lelkes szószólója és megindítója dr. v. Tapolicsányi Osvald volt, akortájt már két évtizede az egyház jegyzője is volt. Ez a tagozat egy időben 23 gyermeket tartott nyilván; az ő tanításukban segített abban az időben v. Kemes László és dr. Déry Béláné is. S noha azóta a vasárnapi iskola mindkét tagozatának a létszáma erősen lecsökkent, hálásaknak kell lennünk azoknak, akik rövidebb-hosszabb ideig, mindmáig is vállalkoztak a tanítás feladataira. Bizony kevés a gyermek a gyülekezetben, s itt-ott szülői hanyagság is nyilvánvaló.

Ezen a helyen emlékezünk meg mind a mai napig dicséretes és szorgalmas munkát végző egyesületeinkről, az Oltáregyletről, a Férfikörrel (Men's Club), és az Angol Női Körrel (W/ELCA). Vezetőik, tagjaik mindig példamutatóan szolgálták és szolgálnak most a gyülekezet missziójának a javára.

Férfikör

A gyülekezeti élet kimagasló eseménye volt, bizonyágául a gyülekezet ökumenikus szellemének, **Mindszenty József bíboros-hercegrímás** templomunkban való fogadása és a magas vendég szózata a megjelentekhez, hogy evangélikus hitüket és magyar voltuk örökségét híven őrizzék (1974. május 27-én). Ennek a látogatásnak az emlékét fali képsorozat őrzi a gyülekezeti tanácsteremben. S ha már különlegességről van szó, meg kell említeni azt is, hogy a gyülekezet őrzi az egykori magyar királyi konzulátus angyalos-címeres zászlóját.

VÁLTOZÁSOKON ÁT A JÖVŐ FELÉ

A gyülekezet szépen és bensőségesen, s illő hálaadó hangszíval ünnepelte meg 50 éves jubileumát 1986. május 17-én (hasonlóan a 25 éves, a 40 éves, s a 45 éves jubileumhoz). Az ilyen jubileumoknál figyelünk fel, hogy mennyi áldással gazdagított meg Isten az évtizedek során, s hogy mennyi alkalmat is elszalasztottunk talán. De a jubileum megengedi az előrenézést, s bizakodást, az új erőre kapást Isten Szentlelke által. Mint máskor is, ezalkalommal is velünk ünnepelt az Egyházkerület püspöke; **Ft. dr. Sauer Kenneth** megszemélyesítette azt a nagy családot, melybe a hit közössége és az egyházi törvényes jó rend révén beletartozunk.

S észre sem vettük, hamar eltelt újabb 5 év, hogy az 55 éves jubileum megünnepelése 1991. május 19-én júniusvégi nyugalombavonulásra búcsúztassuk el addig leghosszabban szolgáló lelkészünket, Juhász Imrét, aki 41 aktív lelkései évéből 35 évet töltött a gyülekezet pásztorlásában. A búcsúvétel megható aktus volt, melynek, s egyben a jubileumnak a fényét is emelte, hogy egyházkerületünk püspöke, **Ft. Kelley Róbert** és a Magyarországi Evangélikus Egyház nyugállományú elnöklő püspöke, **Ft. dr. Nagy Gyula** együtt szolgált mind az Istentiszteleten, mind a díszében. Hadd jegyezzük fel, hogy előtte, jóval évekkkel azelőtt a magyarhoni evangélikus egyház képviselőjében csupán **Ft. D. Ordass Lajos** és **Ft. Szabó József** püspök járt a gyülekezetben, az 56-os szabadságharc után rövid időre szabaddá lett egyházi működés idején.

Istentisztelet után: A "magyar" részleg. Középen ül Gaál Ferenc lévita-lelkigondozóval Nt. Juhász Imre, ny. lelkészünk.

Nem hagyhatjuk szó nélkül azokat, akik az évek során a lelkészekkel karöltve résztvállaltak a gyülekezet vezetésében, ügyeinek intézésében. Az élenjárók és társaik hiánytalan felsorolására ki is merészkedhetnék, amint presbitereinkre, tisztségviselőkre, [fő]gondnokokra (tkp., felügyelőkre) emlékeztünk nagy elismeréssel, hogy végezték dolgukat alkalmas és alkalmatlan időben? Mégis külön köszönettel illetjük **v. Kemes László** főgondnokunkat (*Lay-President*), aki ebben a tisztségben 1962-től, tehát 34 éve tölti be körültekintéssel gyülekezetet irányító munkatársi feladatát.

1991. július 1-re gondunkká lett persze a lelkései állás betöltésének a kérdése. Egyházkerületünk hozzájárulásával — s a nagygeresdi elv érvényesítésével — gyülekezetünk lelkipásztori szolgálatba fogadta **Nt. Lukácsi László** és **Nt. Lukácsi Kádár Éva** református lelkészeket. Ők

A gyülekezet presbitériuma 1996-ban. (Balról jobbra) ülősor: Szent Királyi János, Tóth Klára, Csépes Lajosné, Gaydán Melinda, Kemes László főgondnok — állósor: dr. Tomascsek László, Őri Gyula, Miller Henrik, Salay Steve, Szeebach Gusztáv, dr. Déry Béláné, Gyarmathy Csaba, Lovagi Tibor — távolvan: Juhász István, Kató Csaba, dr. Leibach Antal, Virág Lászlóné.

lelkes igyekezettel végezték a vállalt szolgálatot nemcsak a szószéken, illetve az orgonánál, hanem még rendezvények sorozatán keresztül is, mind egyházi, mind nemzeti vonatkozásban. Az ő hosszabbra remélt, de csak alig három és félféltre terjedt ittlétük alatt a templom, a díszterem, az iskolai helyiségek, s berendezésük felújítása és csinosítása jelentős eredménynek bizonyult. 1991. július 1-én megkezdett szolgálatuktól 1994. november végén váltak meg; innen a Miami-ban lévő, s az Amerikai Magyar Református Egyház kebelébe tartozó **Első Magyar Egye-sült Keresztyén Egyházhoz** kerültek lelkipásztorokként.

Istentisztelet után: Az "angol" részleg. Gaál Ferenc lévita-lelkigondozó mellett (balkeze felől) Nt. Juhász Imréné, ny. lelkészünk felesége.

A Lukácsi-lelkészpár által közvetített utód, **Nt. Gaál Ferenc** református lelkész — ugyncsak a nagygeresdi elven — 1994. december 1-ével kezdte meg szolgálatát, melyet aztán megzavart az a körülmény, hogy ő 1995 májusában elvesztette lelkései jellegét. Attól kezdve Gaál Ferenc világi lévita-lelkigondozóként végezte munkáját és szolgálatát; erről 1996. április 30-i hatállyal még február 18-án Istentiszteleten mondott le. A 60 éves évfordulóra a lelkései állás üresedésben van. Ügyvezetésről és az istentiszteleti szolgálatok ellátásáról az Egyházkerület püspöki megbízottan, ill. adminisztrátoron keresztül intézkedik.

Mégis, nagy várakozással nézünk a jubileumi megemlékezés elébe, amikor is május 19-én a gyülekezet fogadja az Egyházkerület új püspökét, **Ft. dr. Miller Márcust**, s megismerheti egyúttal **Nt. Tamásy Zoltán** csövéri evangélikus lelkészt, aki, amennyiben valamennyi idevágó tényező kedvezőnek bizonyul, feleségével, **Nt. Tamásyné Molnár Éva** szintén csövéri evangélikus lelkésszel együtt, bírva a Magyarországi Evangélikus Egyház hozzájárulását, vállalkoznék clevelandi szolgálatra...

A jövő Isten kezében és tervében van. Reánk az járul, hogy a hitben és jóra való igyekezetben, a gyülekezeti élet ápolásában és fenntartásában meg ne restüljünk. Pedig szembenállunk a tényekkel, hogy fogyunk, jónéhány egyháztagunk felett egyre szállnak a kései évek, elszigeteltségünket az angolnyelvű szolgálat mindaddig nem oldotta meg, s nélkülözniük kell számos magyar hittestvért, akik ugyan Cleve-

land nyugati részén élve legfeljebb névleges kapcsolatban vannak gyülekezetünkkel, ha egyáltalán. Azért hát másban, mint az Úristenben, nem bízhatunk, Akiről — mondhatni: jelenlegi inségünkben — így szól az Ige: *“Megrepedt nádszálat nem tör el és füstölő mécsest nem olt ki”* (Máté 12:20).

Dicsérrjük hát Istent 60 évünkért, s Hozzá fohászkodjunk rendületlen hittel, hogy a kegyelemnek még sok évét adja jelen jubileumunkhoz. Úgy legyen!

* * *

Forrásmunkák: A Nyugatclevelandi Magyar Evangélikus Egyház jubileumi emlékfüzete és néhány vonatkozó jegyzőkönyve — Az *Erős Vár* c. amerikai evangélikus lap vonatkozó számai — A Kálvin Egyházkerület 1995. évi közgyűlésének a jegyzőkönyve — A *Reformátusok Lapja* c. egyházi közlöny 1995. évi május—június száma — Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia vonatkozó irattári darabjai — A *The Hungarian Lutheran Church in America* c. tabló.

A GYÜLEKEZET: LELKI OTTHON

Ünnepelő Gyülekezet!

A gyülekezet alakulásának 60. évfordulóján kettős érzéstől lesz könnyessé szemünk. Részen a hála érzése a szép és kedves emlékekért, amiket szívünkben hordozunk azokért, akiknek élete, munkája — családostól — ebben a templomban, ebben a gyülekezetben talált lelki otthonra, Isten kegyelmes szeretetére és védelmére. S azokért, akik szülőföldjükről elkényszerülten itt lették fel új hazájukat, s benne a békeséges menedéket.

munkásember megkeres talán nem is éppen egy nap alatt.

De azért nem voltak bizonytalanok abban a meggyőződésben, hogy a hit és a tiszta erkölcs az alapja a boldog emberi életnek, amelynek elérésében és megélésében a gyülekezet közössége, a templom körüli gyülekezet benső egysege nyújtja a legnagyobb segítséget.

Ünnepelő Testvéreim!

Szeretitek Isten házat, és értékelitek azt, hogy anyanyelveteiken hallhatjátok az élet útját, és értelmét feltáró Evangéliumot? Rajtatok áll, egyenként és személy szerint s mégis együtt,

hogy ne csak érdemes múltja, de jövője is legyen egyházunknak. Fogadjátok meg szívetekben, hogy Jézust, az Egyház egyetlen Urát őszintén fogjátok követni!

Életetek példája megmutatja, hogy mit is jelent szeretni az Istent, becsülni embertársainkat, és építőjévé válni az örökélt országának. Az ehhez való készséget munkálja mindnyájunkban e gyülekezet is — immár tizedik éve — Isten áldott Lelke. Övé legyen dicséretünk a múltért, hálaadásunk a jelenért, és Őt illesse szolozsmás reményesgünk a jövőért. Így köszönt Mindnyájatokat szeretettel,

—D. Brachna Gábor, tb. főesperes
a gyülekezet lelkésze 1938 és 1955 között

HŰ AZ ISTEN!

Kedves Ünnepelő Gyülekezet!

A keresztyén gyülekezetben akkor helyes és méltó a jubileumi ünneplés, ha az a hála ünnepe. Hálaadás a mi csodálatos és hűséges Istenünknek, Aki most 60 esztendeje Szentlelke által az Anyaszentegyház közösségébe hívott egy kicsiny csoportot. Hála legyen és dicsőség az Egyház Urának, a Jézus Krisztusnak, Aki immár hat évtizede gondoskodik Evangéliumának anyanyelvünkön való hirdetéséről ebben a közösségben.

Mint a gyülekezet egykori lelkésze, visszatérek életem derekára, a közöttetek töltött 35 évre, mely a gyülekezet történetének is leghosszabb szakasza. Nevek és arcok tűnnek fel a távolból, sok-sok testvérről emlékezem — keresztelésekre, konfirmálásokra, esketésekre, temetésekre...

Íly hosszú közös munkánk és közös misszióink alapján osztozunk az ünneplésben is. A zsolttárróval mondjuk: *“Ez a nap az, amelyet az Úr szerzett, vigadozzunk és örüljünk ezen!”* Olyan öröm ez, amelyet nem lehet szavakban kifejezni, mert a szívünk egyszerűen túlrad vele. Elámulva és csodálkozva kiáltunk fel a prófétával: *“Ímé, mit cselekedett az Isten!”*

Az évforduló alkalmából testvéri és lelkipásztori köszöntésemet hadd fejezze ki ez az Ige: *“Hálát adok Istennek mindenkor azért a kegyelemért, amely nektek a Krisztus Jézusban adatott. Mert a Vele való közösségben mindenben meggazdagodtatok, minden beszédben és*

ismeretben, amint a Krisztusról való bizonygatótel megerősödött bennetek. Azért nincs hiányotok semmiféle kegyelmi ajándékban, miközben a mi Urunk Jézus Krisztus megjelenését várjátok, Aki meg is erősít titeket mindvégig, hogy feddhetetlenek legyetek a mi Urunk Jézus Krisztus napján. Hű az Isten, Aki elhívott titeket az Ő Fiával, Jézus Krisztussal, a mi Urunkkal való közösségre” (1Korinthusi:4-9).

Hű az Isten. Isten hűsége nyilvánvaló a gyülekezet 60 esztendő életében. Hűségére nem lehet más válasznak, mint a hálaadás.

Hála és dicsőség Istennek!

—Juhász Imre, Pastor Emeritus
a gyülekezet lelkésze 1956 és 1991 között

A KIS NYÁJAT KÖSZÖNTJÜK!

Kedves Testvéreink!

Örömmel és hálaadással gondolunk Rátok és osztozunk a 60. évforduló ünneplésében Vele, mint lelki családunk tagjaival, szívünk szeretetéből küldve a jókívánásokat.

Áldjuk Istent, Aki 60 éven át kegyelemmel és erővel ruházta fel a Nyugatclevelandi Magyar Evangélikus Egyházat, hogy betölthesse hivatását, só és világosság legyen, és hűséges sáfárként őrizze a reá bízott kincseket. Meghatódással idézzük fel azt a három és fél évet, amíg mi is Vele együtt lehettünk fáklivá-

vők, az Isten Igéje sáfárai, a békeség követei, és a testvéri szeretet hordozói. Kiváltságnak tartjuk, hogy a kijelölt utatok egy darabján együtt haladhattunk Veletek, s most megszentelődnek szívünkben az emlékek — a templomban, a tanácskozó termekben, a díszteremben, konyhában közösen töltött idők, a parókián és otthonaitokban való személyes beszélgetések, pásztori látogatások alkalmával. Mindenkiere szívtel emlékezünk.

Büszkék vagyunk az együtt elért eredményekre, az épületek megszépülésére, és a lelki elevenségre, de a magyar kultúrprogramokra is, melyek bizonyoságosak voltak Cleveland valamennyi egyháza és magyar közössége körében. Rólatok, a "kis nyáj"-ról, akiknek "mustármagnyi hite" nagy fává növekedett, s a missziói gondoskodás Magyarországra is elért, mint a hit jó gyümölcse.

Nemcsak mi, hanem családunk tagjai is életre szóló szép emléket őriznek szívükben a Veletek. Nálatok töltött időről — így adjuk át ifj. Lukácsi László, Lukácsi Erzsébet (Böbe) és Avellino John, valamint Lukácsi Ágnes és dr. Németh Endre köszöntését, szintén Nt. Kádár Ferenc esperes és Nt. Csaholziné Kádár Marianna testvéri áldáskívánását Magyarországról.

Azzal az Igével köszöntünk Benneteket, mely a Római levél 5. részében van megírva: "Mivel tehát megigazoltunk hit által, békeségünk van Istennel a mi Urunk Jézus Krisztus által. Őálta aaptuk hitben a szabad utat ahhoz a kegyelemhez, amelyben vagyunk, és dicsekszünk azzal a reménységgel is, hogy részesülünk Isten dicsőségében".

Kívánunk lelki-testi erőt, egészséget, békeségben, hűségben, megelégedettségben a gyülekezet minden felelős vezetőjének, őrállóinak, tagjainak. Adjon az Úr elégséges kegyelmet és sok örömet, s a gyülekezet 60 évéhez sok újabb évet lelki virágzásban — magyar jelent és jövőt. Igaz testvéri szeretettel küldjük köszöntésünket és áldáskívánásainkat!

—Lukácsi László és Lukácsiné Kádár Éva
a gyülekezet lelkészei 1991—1994 között

"Magyarország mai határait végleges békét fölépíteni nem lehet!"

—Bethlen István (1928)

Köszöntjük és bemutatjuk...

...az Északkelet Ohio Egyházkerület püspökét, dr. Miller J. Marcust: 48 éves, családos, evangélikus lelkési család sarja. Az Egyházkerületben a második püspök, 1995. szeptember 1-étől van hivatalban. 1971-ben szentelték fel lelkésszé, legelőbb Maspethben (NY) vallás-és német nyelvtanár, aztán 1973-tól Mt. Vernonban (NY), 1979-től Brooklynban (OH) lelkész, a "Jó Pásztor" Ev. Gyülekezetben, püspökké választásáig.

Magiszteri fokozatot nyert a saint-louisi Concordia Szemináriumban és a new-yorki New York Teológiai Intézetben; az utóbbiban szerzte meg doktorátusát is. Oklevele van a clevelandi Case Western Egyetem Orvosi Fakultása keretében működő Pszichológiai Intézettől is, s az intézet igazgatótanácsában elnöki tisztséget viselt.

Beiktatásakor mondta, hogy a püspöknek a hivatást a hit rizikójának a vállalására kell készítenie. "Mint keresztyének olyan embertömegek közt élünk és hiszünk, akik nem ismerik Krisztust, akik vágyódnak 'egy pohárnyi víz' vagy velük törődő közösség után. Az ilyenekkel való foglalkoztatás nem probléma, hanem alkalom az örvendező szolgálatra. A püspöki hivatal pedig megkívánja, hogy annak vállalója az Úr tanácsát keresse imádságban és az Igében."

Püspök Úr! Szeretettel köszöntjük.

* * *

...a magyarországi Csóvárról velünk ünneplő Tamásy Zoltán lelkész: 35 éves, nős, szegedi születésű és neveltetésű, katonatiszti családból. 1984-ben végzett a budapesti Evangélikus Teológiai Akadémián. Felszentelése után segédlelkészként került Csóvárra. 1986-ban, miután megszerezte lelkési oklevelét, a csóvári evangélikus gyülekezet parókusává választotta meg. 1985-ben nősült, s szolgálata ellátásában felesége (sz. Molnár Éva) a társa, aki szintén lelkész. Bátyja és sógornője a Bp.-Zuglói Ev. Gyülekezetben lelkész.

Zeneileg jól képzett, különféle hangszeren játszik. Országjáró. Középfokú állami nyelvésztudományi tanácsos.

A csóvári gyülekezet 600 lelkes, a penci filia pedig 350 lelket számol. A szolgálat jellegét tótygókerű hagyományok teszik színessé. A részletekhez tartozik Istentisztelet tartása, iskolai hitoktatás, bibliaórák vezetése, ifjúsági szolgálat, énekkari munka, és sok más egyéb is.

Érdeklődési köre kiterjed sportolásra (tenisz, kerékpározás), a filmművészetre, s a zenére. A jóindulatú és nyílt szívű emberekkel szívesen ápol személyes kapcsolatokat hit és gondolkodás mélyítésére. Bach a kedvenc zeneszerzője... és ahogy írja, "kedvenc sportolóm Becker Boris, de azért szeretem az amerikai teniszezőket is".

Isten hozta, Lelkész Úr!

—a Nyugatclevelandi Magyar Evangélikus Gyülekezet

Egyesség a Szentlélekben

*Jövel, Szentlélek Úristen,
Töltsd bé szíveinket bőven
Mennyei ajándékokkal,
Szívbeli szent buzgósággal;
Melynek isteni ereje
Sok népet egy hitre víve.
Légy velünk is, Te népeddel,
Hogy teljünk meg dicséreteddel:
Dicsőség légyen Istennek!*

*Te szentségnek új világa,
Vezess igédnek útjára,
Tanítsd az Istent vallanunk,
Szívvel Atyánknak mondanunk.
Add az igaz vallást nekünk,
Egy legyen a mi Mesterünk.
Benne higgyünk, éljünk, haljunk,
Jézus legyen csak bizodalunk:
Dicsőség légyen Istennek!*

*Ó, mi édes Vigasztalónk,
Légy kegyes megoltalmazónk,
Hogy megmaradjunk a hitben,
Veled való egyességben.
Erősítsd reménységünket,
Szállj meg elménket, szívünket,
Hogy végre hitünknek végét,
Elnyerjük lelkünk üdvösségét:
Dicsőség légyen Istennek!*

—Luther Márton

KÖNYVPIAC

Íratterjesztésünkben megrendelhetők az alábbi könyvek @US\$5 beküldésével (kivéve ahol más ár van feltüntetve). Csekkeket kérjük Hungarian Conference — ELCA névre és 9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102 címre küldeni.

Biblia, teljes újfordítás.
Újszövetség, Károlyi—Ceglédi szöveg
Brachna Gábor: Útmutató a Biblia olvasásához.
Fabiny Tamás: Keken András életregénye.
Gémes István: Hiszek.
Herényi István: Egyházjogi tükör.
Keken András: Deáktéri esték.
E. J. Kunos: Missionary Memoirs. US\$20.
Kemény Péter: Negyedórás Isten előtt.
Ordass Lajos: A kereszta tövében.
Ordass Lajos: Önéletrajzi írárok I.
Ordass Lajos: Önéletrajzi írárok II.
Péterfia Karola: Egyéves háború. US\$3.
Pohjanpää/Molnár: Egyháztörténeti arcképcsarnok.
Terray László: Izrael és az evangélium. US\$2.
Terray László: Küldetésben.
Terray László: Nem tehetett mást.
Túróczy Zoltán: Ne félj.
Veöreös Imre: A harmadik út.
Veöreös Imre: A középpont felől.

GYÜLEKEZETI HÍREK

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkész: Juhász-Shepherd Ferenc

Templom és lelkézi hivatal: 2836 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi istentisztelet de. 10 órakor, angol—magyar. Mihály Ernő gondnok telefonszáma: 561-7316. A lelkész otthoni telefonszáma: 941-2212.

CLEVELAND — NYUGAT

Templom: W. 98 és Denison Avenue — Lelkészi hivatal: 3245 W. 98th Street (44102). Telefon: (216) 961-6895. — Istentisztelet minden vasárnap de. 9.30-kor angol, 10.45-kor magyar nyelven. Úrvacsoraosztás minden hó első vasárnapján és az ünnepnapokon. Vasárnapi iskola októbertől májusig 9.30-kor angol, 10.45-kor magyar nyelven.

Megköszönjük, hogy a lelkézi állás üresedésének idejére vendégszolgálatokkal nincs kiesés Istentiszteleteinkben, sem az angol-, sem a magyar nyelvűekben. • Kérjük a gyülekezet tagjait és barátait, hogy szíves és bőkezű adakozással karolják fel az átmeneti állapotban leledző gyülekezetet mindennapos szükségégeinek ellátására. A jókedvű adakozót szereti az Isten! • Május 22-én szerdán este 7 és 9 óra között Nt. Tamásy Zoltánnal való ismerkedésre, beszélgetésre lesz alkalom. Egyházunk híveit, barátait szeretettel hívjuk és várjuk. • Június 2-án vasárnap a Magyar Segélyegylet tartja ballagási ebédjét; minden érdeklődött szeretettel hívnak. • A presbitérium legközelebbi rendes ülését június 11-én kedden este 7 órakor tartja. • Június 16-án vasárnap, apák napján potluck ebédre hívjuk gyülekezetünk tagjait és barátait. • "Éljetek úgy, mint a világosság gyermekei (Luthernél: Kinder; magyarul tkp.: fiai), mert a világosság gyümölcse csupa jóság, igazság, és egyenesség" (Efézus 5:8-9). • A múltért való hála serkentse a gyülekezethez tartozókat a jövőért való reménységre! —BB.

TORONTO

Lelkész: Bernhardt Béla főesperes

Templom: First Lutheran Church, 116 Bond Street — Lelkészi hivatal (minden posta ide küldendő): 9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102, USA; tel.: (216) 631-5007. — Istentisztelet (július—augusztus kivéve) a hó második és negyedik vasárnapján du. 4 órakor. — Felügyelő: dr. Raschka László, tel.: (416) 783-6938.

Meghalt Nt. Wulf Karl, ny. lelkész, házigazdaggyülekezetünk egykori lelkésze, aki itt 1959-től 1977-ig szolgált, 87. életévében. Családjával és gyülekezetével együtt gyászolunk, de a feltámadásban való hittel teszünk vallást az örökéletéről. 1935-ben szentelték lelkésszé; Albertában, Manitóában, s 1954-től Torontóban volt lelkész. A temetés szolgálatát április 3-án Ft. D. Huras William egyházkerületi püspök, s a "First Lutheran Church" jelenlegi lelkésze, Nt. Belzing Wolf végezte. • Hálások vagyunk, hogy mindegyik Istentiszteletünket megtarthattuk, noha nélkülöznünk kellett Nt. Turchányi Sándor gondozó lelkészünk rendszeres szolgálatát. Jelen írás idejéig a közelmúltban Nt. Vass Zoltán, Nt. Mező Pál, Nt. Horváth Lóránt, s presbitereink közül Babos Sándor és Bakó László vezetett Istentiszteletet. • Reménységgel nézünk elébe annak, hogy közöttünk járhat és szolgálhat — május 26-án pünkösdkor úrvacsorás Istentiszteleten — Nt. Tamásy Zoltán csövéri ev. lelkész, aki tulajdonképpen a Clevelandban megüresedett lelkézi állás vonatkozásában érkezik az USA-ba és így látogat Kanadába, ide Torontóba. • Az évad utolsó Istentiszteletére június 23-án kerül sor, s ezalkalommal úrvacsoraosztás is lesz. A nyári szünet után pedig az új évad szeptember 8-án veszi kezdetét, szintén úrvacsorai Istentisztelettel. • "Napkelettől napnyugatig dicsérjétek az Úr nevét!" (Zsolt. 113:3) • Legyen a nyár békés és frissítő mindnyájunk számára. —BB.

Mindennapi kenyér

Útmutató a Biblia olvasásához

1996. JÚLIUS

1. János 8:3-11 — 1Királyok 16:29 — 17:6
2. Jakab 1:19-25 — 1Királyok 17:7-24
3. Jakab 3:13-18 — 1Királyok 18:1-15
4. Róma 12:17-21 — 1Királyok 18:16-29
5. Róma 15:1-7 — 1Királyok 18:30-46
6. Ézsaiás 30:18-22 — 1Királyok 19:1-21

PÜNKÖSD UTÁNI 6. VASÁRNAP

Heti ige: Efézus 2:8

7. Róma 6:1b-11 — Máté 10:34-42
8. Lukács 14:25-33 — 1Királyok 21:1-16
9. Lukács 9:51-56 — 1Királyok 21:17-29
10. Róma 13:8-10 — 1Királyok 22:1-23
11. Galata 1:11-24 — 1Királyok 22:24-40
12. Lukács 9:18-26 — Mikeás 1:1-9
13. Máté 19:27-30 — Mikeás 2:1-13

PÜNKÖSD UTÁNI 7. VASÁRNAP

Heti ige: Ézsaiás 43:1

14. Róma 7:15-25a — Máté 11:25-30
15. 145. Zsoltár — Mikeás 3:1-12
16. 139. Zsoltár — Mikeás 4:1-10
17. Ap.Csel. 8:26-39 — Mikeás 4:11—5:3
18. Galata 3:26-29 — Mikeás 4:11—5:3
19. Galata 3:26-29 — Mikeás 6:1-8
20. Kolossé 2:6-10, 12-13 — Márk 3:7-12
21. Jelenések 3:1-6 — Márk 3:13-19

PÜNKÖSD UTÁNI 8. VASÁRNAP

Heti ige: Efézus 2:19

21. Róma 8:18-25 — Máté 13:1-23
22. 2Mózes 16:32-35a — Márk 3:20-30
23. 2Mózes 19:3-8 — Márk 3:31-35
24. Filippi 2:1-4 — Márk 4:1-12
25. Idősb Jakab apostol emléknapija Ap.Csel. 11:27—12:3a — Márk 10:35-45
26. János 6:47-51 — Márk 4:13-20
27. Jelenések 19:6-9 — Márk 4:21-25

PÜNKÖSD UTÁNI 9. VASÁRNAP

Heti ige: Efézus 5:8-9

28. Róma 8:26-27 — Máté 13:24-30
29. Jakab 2:14-26 — Márk 4:26-29
30. Galata 6:7-10 — Márk 4:30-34
31. Kolossé 1:3-11 — Márk 4:35-41

1996. AUGUSZTUS

1. Máté 7:13-21 — Márk 5:1-20
2. Filippi 2:14-18 — Márk 5:21-24a
3. Filippi 1:6-11 — Márk 5:24b-34

PÜNKÖSD UTÁNI 10. VASÁRNAP

Heti ige: Lukács 12:48

4. Róma 28-30 — Máté 13:44-52
5. Prédikátor 9:13-18 — Márk 5:35-43
6. Példabeszédek 8:12-21 — Márk 6:1-6
7. Lukács 16:10-13 — Márk 6:7-13
8. Ezékiel 3:17-19 — Márk 6:14-29
9. Jeremiás 1:11-19 — Márk 6:30-44
10. Máté 7:24-27 — Márk 6:45-56

PÜNKÖSD UTÁNI 11. VASÁRNAP

Heti ige: Zsoltár 33:12

11. Róma 8:35-39 — Máté 14:13-21
12. Róma 11:1-15 — Márk 7:1-15
13. 5Mózes 32:7-12 — Márk 7:16-23
14. 1Királyok 21:1-16 — Márk 7:24-30
15. Jeremiás 16:14-17 — Márk 7:31-37
16. 104. Zsoltár 25:31 — Márk 8:1-10
17. Máté 23:34-49 — Márk 8:11-13

PÜNKÖSD UTÁNI 12. VASÁRNAP

Heti ige: 1Péter 5:5

18. Róma 9:1-5 — Máté 14:22-33
19. Máté 23:1-12 — Márk 8:14-21
20. 1Sámuel 17:38-51 — Márk 8:22-26
21. Lukács 7:1-10 — Márk 8:27-33
22. Ap.Csel. 12:18-25 — Márk 8:34—9:1
23. Lukács 22:24-30 — Márk 9:2-13
24. Bertalan apostol emléknapija 1Korinthus 12:27-31a — János 1:43-51

PÜNKÖSD UTÁNI 13. VASÁRNAP

Heti ige: Ézsaiás 42:3

25. Róma 11:13-15, 29-32 — Máté 15:21-28
26. Máté 12:9-21 — Márk 9:14-29
27. Ap.Csel. 13:8-18 — Márk 9:30-41
28. Ap.Csel. 3:1-10 — Márk 9:42-50
29. Jakab 5:13-16 — Márk 10:1-12
30. Máté 8:14-17 — Márk 10:13-16
31. Lukács 4:38-44 — Márk 10:17-31

—(B)

Az Erős Vár-nak ez a száma a szokásosnál korábban jelent meg. A megjelenés kelte 1996. május 11. Emlékpéldányok megrendelhetők a lap címén, egyenként 1 dollárért (+ 32 c portó) a Nyugatclevelandi Magyar Evangélikus Gyülekezet javára. A többlet nyomás a Classic Printing ajándéka, amiért ezen a helyen is hálás köszönetet mondunk. —Szerk.

Címünk: Erős Vár, P. O. Box 602148, Cleveland, OH 44102-0148.

ERŐS VÁR
BOX 602148
CLEVELAND, OH 44102

SECOND-CLASS POSTAGE
PAID
CLEVELAND, OHIO

ELŐFIZETÉSE
LEJÁRT-E?